

Bänken vid vägs ände

av Joakim Hertze

©2007 Joakim Hertze. Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 3.0 Unported licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA.

Det prasslade till när en svart- och brunrandig bondkatt kom ut genom buskarna och fortsatte fram över gräsmattan. Oktober hade kommit med svalare väder och en mild bris krusade pälsen på den tjocka magen, likt axen på ett sädesfält. En skatas kraxande fick katten att stanna till, sätta sig ner och titta upp mot trädkronorna, innan den hoppade upp på träverandan och fortsatte fram till dörren. Där satte den sig ner igen och jamade högt och innerligt. När inget svar kom reste den sig upp på bakbenen och krefsade med klorna mot den svartmålade ytan med långa svepande rörelser. Efter någon minut öppnades dörren av en man i fransiga jeans.

”Vill du redan in, Smilla? Jag har ju precis släppt ut dig.”

Katten spatserade förbi honom in i hallen utan att svara. Den rundade braskaminen i köket, gick fram till vattenskålen och stirrade på den torra rosa plasten.

”Ja ja, jag ska fylla på.”

Mannen lyfte upp skålen och fyllde den under vattenkranen. Sedan plockade han fram en påse kattmat ur klädkammaren och fyllde matskålen till brädden. Katten Smilla satte sig för att smörja kråset.

Den äggskalsvita väggtelefonen ringde gällt och mannen lyfte på luren efter andra signalen.

”Hallå, det är Johannes?”

”Hej, det är jag.”

”Älskling! Hur har du det?”

”Bra, jag mår lite bättre. Jag har åtminstone fått i mig lite filmjolk idag. Men jag hoppas illamåendet går över snart – jag är så trött att jag knappt kommer ur sängen innan jag måste gå och lägga mig igen. Mmm, hur går det för dig, då? Får du något skrivet?”

”Lite. Eller, tja. . . det går rätt kasst, faktiskt. Jag har inte skrivit ett ord på hela dagen. Sen har jag slängt en del av det jag skrev i går, så man kan väl säga att jag gått med *minus* idag. Det suger, minst sagt.”

”Det lossnar nog. Det är ju inte första gången du har kört fast, eller hur? Du har ju alltid kommit förbi det förut. Du, jag funderar på att be mamma köra mig upp nu på onsdag kväll. Vad tror du om det?”

"Det låter underbart. Jag saknar er så, både du och Stellan."
"Stellan? Kallar du den för Stellan?"
"Man måste väl kalla den för något. Stellan duger väl så länge?"
"Men tänk om det är en flicka?"
"Stella, då? Jag är flexibel."
"Du är galen, det är vad du är", kvinnan skrattade, "Vad skall du hitta på ikväll?"
"Mårten kommer upp en sväng. Vi ska väl spela yatzy, eller något. Du då?"
"Det blir nog TV och en tidig säng. Ring om du får tråkigt."
"Du också. Puss, älskling. Sjung för Stellan från mig."
"Puss på dig också, knäppo."

Johannes hängde upp luren i klykan. Hans öra var blossande varmt efter plasten och han gnuggade det irriterat, medan han fyllde på sin kaffemugg från kannan under bryggaren och satte sig ner vid köksbordet. Han tryckte ner mellanslagstangenten på sin iBook för att väcka den ifrån viloläget och hörde det svaga brummandet från hårddisken som försattes i läsläge. Han skrev "Kapitel 1" och tryckte två gånger på returtangenten. Sedan tittade han upp i taket, drog ena handen genom sitt linblonda hår och suckade tungt.

"Fans jävla helvete. Tänk nu, Johannes. Vad vill du ha sagt?"

Han tog en klunk av kaffet, som redan hade börjat smaka bittert. Fingrarna rörde sig över tangentbordet:

"Giancomo Gustavsson. Jag är här för att prata med Elise."

"Giancomo? Det namnet hör man inte varje dag."

"Jag vet, Mina föräldrar var hängivna Puccinifans. Hur blir det med Elise?"

Johannes stirrade på de brandgula orden på skärmen, markerade sedan allihop och tryckte på delete. Med en djup suck slog han sedan igen locket på sin laptop. Katten Smilla strök sig kärleksfullt mot hans underben och han böjde sig ner för att klia henne bakom örat. Sedan gick han bort till soffan och slog på TV:n.

Det började skymma över verandan och Johannes var till slut tvungen att tända ytterbelysningen för att de skulle kunna se tärningarna.

"Och vad skall jag göra med dessa, då", sa Mårten och gnuggade sig i pannan.

"Du kan ju alltid sätta upp dem på *treor*."

"Treor? Då kan jag ju glömma den där bonusen. Suck. Kör för det, då."

Johannes skakade bägaren och släppte ut tärningarna över det ojämna bordet. Han behöll tre av dem och gjorde om manövern med de andra två.

"Kåk", sa Johannes och tog en klunk av sin öl.

"*Lovely*", sa Mårten och bet ihop käkarna, "Hur går det med skrivandet, då?"

"Bajs, faktiskt. För första gången i mitt liv har jag chans att skriva på heltid och vad händer då? Skrivkramp! Jag har inte en *aning* om vad jag håller på med."

Mårten skramlade med tärningarna i bägaren och lät dem studsa över bordet.

"Vem som helst hade nog känt sig pressad i din situation. Du borde kanske ta det lite lugnare. Det här är inte din *enda* chans, även om det kanske blir lite svårare att hitta tid sedan."

"Om man skall tro de gamla uvarna på firman kan man nog glömma att ha tid över för sina små projekt de närmaste åren." Johannes tog en klunk ur sin flaska. "Fast man skall ju ha något att göra när man är pensionär också. Skål för det."

"Ha, *yatzy*!" Mårten log med hela ansiktet. "Hur är det med Klara, förresten?"

"Hon har mått rätt kasst den senaste månaden. Kräkts på mornarna och så. Jag hoppas det lättar snart."

"Och ändå låter hon dig sitta för dig själv här ute i stugan?"

"Som jag sa: Klara är en *mycket* förstående kvinna. Skål för Klara!"

"Skål för Klara! Hon är en bättre kvinna än du förtjänar."

"Just precis. Och måtte hon aldrig inse det själv."

Mårten summerade poängen i de båda kolumnerna med märkbart besvär.

"Du slog mig med tjugo poäng. Grattis. Får jag sprit nu?"

"Whiskyn står inne i köket. Ta Lauders, inte min Lagavulin."

"Din snåle fan. Lauders duger ju bara till att tvätta penslar i."

"Take it or leave it."

Mårten hällde upp ett par fingrar whisky i ett glas.

"Du, *jag* har ett uppslag till en bra historia. Jag fick höra den av farmor, du vet. Hon är ju uppvuxen här ute vid Skummeslövstrand. Det är en rätt kuslig sak. Vill du höra?"

Johannes nickade medan han med ett metalliskt pysande öppnade en ny öl.

"Du vet vägen till Båstad, den går ju en bit längs med stranden?"

"Du menar efter att man kört genom tallskogen?"

"Just det. En bit in ifrån vägen står där en gammal bänk. Ingen vet vem som byggt den. Ingen vet varför den står just där. Det sägs att en ung kvinna ställde upp sina skor på den bänken innan hon gick ut i havet och dränkte sig själv. Det här lär ha varit någon gång på femtiotalet. Dagen efter, när man väl fattat vad som hänt, plockade man förstås bort skorna, men redan samma kväll stod de där på bänken igen."

"Äh, lägg av."

"Jo, det är sant! Åtminstone påstår farmor det. Kvinnans skor står kvar på bänken än idag – och de är inte ensamma."

"Vadå inte ensamma?"

"Sedan detta hände har ytterligare tre personer satt upp sina skor på bänken innan de gått ner och dränkt sig i Laholmsbukten. Vet du vad det konstigaste av allt är? Ingen av dessa personer lär ha haft en anledning att ta livet av sig. Ingen var deprimerad, eller sjuk på något annat sätt."

"Du är så full av skit", sa Johannes och avslutade sin andra öl.

De sov länge dagen efter och åt inte frukost förrän halv tre. Efter att de båda hade duschat och klätt sig tog de en promenad längs

stranden. Så här års syntes knappt en själ där nere, bara någon enstaka bil, och en kvinna som var ute och gick med hunden. Höstvindarna hade redan blåst in en hel del tång, som bildade mörka drivor invid vattenbrynet. Varje gång Johannes kom ner hit insåg han hur mycket han saknade havet under alla de dagar han bodde inne i stan. Han fyllde lungorna med den salta luften och kände sina bekymmer lätta från axlarna.

"Det här är livet, Mårten. Jag fattar inte varför jag går med på att bo mitt inne i city."

"Det är väl ingen som tvingar dig direkt. Bor du här blir det väl en bit att pendla, när du väl måste jobba."

"Jag jobbar väl nu med?"

"Äh, du vet vad jag menar."

Mårten plockade upp en sten från stranden och kastade den ut mot vågorna.

"Det börjar väl bli dags för mig att dra mig hemåt. Jag lovade att vara hemma till sju."

"Du vill inte ha en macka först?"

"Nä, det är ok. Jag tror att maten står på bordet när jag kommer. Jag har hört något om 'kaneldoftande gryta'."

"Oj. Ja då vill man ju inte belägra magen med en sunkig ostfralla."

Johannes drog koftan tätare om sig när de båda började gå upp mot bebyggelsen igen.

Det tog inte lång tid för Mårten att packa in sina saker i bilen. De båda vännerna gav varandra en kram och Johannes hjälpte sedan till att vinka ut bilden på den trafikerade huvudvägen. När den blå Saaben hade försvunnit i fjärran stod han kvar en stund och tittade upp mot den skymmande himlen, innan han gick in i sommarstugan igen.

"Vill du ha mat, Smilla?"

Katten satt framför sin tomma matskål och tittande bedjande på honom. Johannes plockade fram kattmaten och fyllde upp skålen. Smilla började äta redan innan han var färdig och de sista matbitarna studsade mot hennes huvud och ner på mattan.

Johannes satte sig vid matbordet, stödde hakan mot ena handen och tittade ut genom fönstret.

”En gammal självmordsbänk... Vet du vad, Smilla? Det är kanske en cool story, trots allt.”

Han gick ut i hallen och knöt på sig sina skor och tog på sig jackan. Innan han stängde ytterdörren efter sig väntade han in den tjocka huskatten, som i maklig takt lufsade ut på verandan och blev sittande. Johannes gick ner till förrådet och hämtade en röd monark, som han ledde uppför slänten och ut på gatan. Där gränslade han den och satte fart.

Vägen till Båstad var en smal historia i sliten asfalt, som ringlade fram genom en skog av tall och gran. Trots oräkneliga reparationer var vägen fortfarande full av hål och Johannes fick kryssa fram för att undvika att köra sönder hjulen. Till slut öppnade vegetationen upp och vägen ledde ner mot havet igen. Här var det bara snåriga buskage som skiljde asfalten från stranden. Johannes hoppade av cykeln och ledde den en bit in i buskaget, där han försiktigt la den ner på marken. Han såg sig omkring bland nyponrosor, ljung och sälgsnår, men såg inte till bänken som Mårten hade pratat om. Han skakade på huvudet, men fortsatte ändå en bit längre in.

”Helvetel!” Johannes sög på pekfingret, där ett nypontagg stuckit hål. En naturlig stig ledde genom nyponbuskarna och fortsatte ner mot de öde sanddynerna. Han följde den med händerna tätt intill kroppen och på en liten upphöjning såg han den till sist – en gammal bänk utan ryggstöd, nött av tidens tand och havets salta vindar. Träet var knaggligt, grått och uttorkat. På bänken stod fyra par skor i olika stadier av förfall. Ett par damskor med låg klack var nästan helt upplösta, medan ett par bruna skinnskor av herrmodell såg nästan nya ut.

Johannes stod stilla en stund och tog in scenen i det rosa skymningsljuset, sedan tog han de sista stegen fram till bänken. Han lyfte upp en av de bruna skinnskorna och synade den lite närmare. Sulan var snett sliten, som om ägaren gått på utsidan av fötterna. Med

ett leende knöt han upp dubbelknutarna på sina egna sneakers, tog av dem och ställde dem på bänken. Barfota gick han sedan ner mot vattnet.

”Du är *så* full av skit, Mårten”, sa han för sig själv.

Johannes satte sig på en betongsugga ett par meter ifrån vattenbrynet och såg på vågorna som kluckade mot land. Vita snäckor glimmade i det flyende dagsljuset och luften doftade tungt av våt tång. Snart hade solen försvunnit bakom horisonten och världen blev alltmer färgad i grått och mörkblått.

Han tänkte på sin älskade Klara, där han satt, och på sitt ännu ofödda barn. *Jag kan inte fatta vilket flyt jag har haft. Tänk att jag har lyckats hitta min själsfrände. Jag undrar om det är en pojke, eller en flicka. Det spelar ju förstås ingen roll, men... visst hade det varit roligt med en liten tös.* Någonstans i fjärran startade någon en bilmotor, men brummandet drunknade snart i det fridfulla kluckandet från vågorna.

En antydan till svärmod svepte in över Johannes, likt en molnbank över havet. *Jag undrar om det någonsin kommer bli en bok av dravlet där hemma – jag var ju så säker på det för ett halvår sedan, men nu vet jag inte längre. Undrar om vattnet är kallt?* Han rullade upp sina jeans till knähöjd och tog ett kliv ut i vattnet. *Åh, fy fan!* Det stack och värkte i fötterna, men de domnade snart bort. Svärmodet växte sig starkare och började tynga axlarna. Johannes kände hur de spändes och drogs upp mot öronen. *Jag menar – jag har hållit på och filat på storyn i flera månader och vad har det blivit av det? Två kapitel. Två kassa kapitel.* Förvånad upptäckte han att vattnet nu räckte honom till knäveckan och att hans jeans sög upp havsvatten som ett lackmuspapper. Han tittade in mot strandkanten, som låg flera meter bort. *Hoppsan. Tankspridd, eller? Men det är väl typiskt mig. Klara måste undra vad jag håller på med. Hon har ju ändå gått med på att låta mig få ett år ledigt för att försöka genomföra min dröm – och så går jag och sumpar alltihop. Hur skall jag kunna berätta det för henne?*

I fjärran glittrade ljusen från Båstad och en nymäne reflekterades svagt i havsytan. Vattnet nådde upp till grenen, men Johannes

märkte inte kylan. Han höll huvudet sänkt, uppmärksamheten riktad inåt. I hans mage växte sig en klump allt större. *Fan, hon kommer lämna mig. När hon fattar att jag är en bluff kommer hon lämna mig. Jag kommer aldrig få se mitt barn! Mina föräldrar kommer aldrig att förlåta mig. Vad skall min mamma säga? Åh, herregud!* Jackan hade nu börjat suga upp vatten och blev allt tyngre. Vattnet skvalpade mot magen och hans tröja smetade mot huden. *Jag lär ju aldrig få gå tillbaka till mitt gamla jobb efter att ha varit borta så här länge. Jag slår vad om att min tjänst redan är tillsatt, även om chefen inte har sagt något. Den inställsamma jäveln. Han har säkert sett sin chans att bli av med mig. Jag hade alla möjligheter att komma något vart, men istället blåste jag hela min karriär för en jävla bok. En bok! Som jag inte kan skriva. Vilket jävla missfoster jag är!* Klumpen i magen växte sig allt större och han kände hjärtat banka i bröstet. Han andades fort och ansträngt. Utan förvarning kräktes han rakt ut i vattnet. Han brydde sig inte om att torka av munnen. Vattnet räckte honom upp på halsen. *Nolla. Jävla klantfan! Jag har förstört allt som betyder något för mig – min Klara, mitt barn, mitt jobb. Allt. Vad skall jag ta mig till? Vad i helvete skall jag ta mig till?* Så plötsligt såg han svaret – det självklara svaret – det enda svaret. Och så slutade han tänka. Den inre rösten tystnade och en sällsam frid sänkte sig. Han fortsatte att gå och vattnet steg allt högre. Till sist slog den första vågen över hans huvud och han befann sig helt under vattenytan. Han kände fötterna lätta från havsbotten och tömde lungorna på luft för att inte flyta upp. Små bubblor virvlade runt hans huvud och letade sig in i hans näsa, sedan blev allt stilla.

Från ingenstans tändes ett litet ljus i utkanten av hans medvetande. Ljuset spred sig och blev allt starkare – först långsamt, men sedan allt snabbare. Tillslut var sinnena helt uppfyllda av en brinnande livsglädje. *Det ordnar sig! Jag har tagit mig ur kluriga situationer förrut. Jag har en underbar kvinna som tror på mig och ett älskat barn på väg. Jag är världens lyckligaste man!* Johannes tog spärn med fötterna mot sandbotten, böjde på knäna och sträckte sedan på dem så han likt en fjäder sköt upp och klöv vattenytan. Flämtande fyllde han de värkan-

de lungorna med luft, orienterade sig efter gatlyktorna och började simma mot stranden.

När han kom in på grundare vatten började han huttra i sina våta kläder. Han satte sig ner i sanden och försökte samla sina tankar. *Vad i helvete var det? Försökte jag just dränka mig själv?* När han lutade sig framåt forsade havsvatten ur hans näsa och han lutade sig åt sidan och snöt ur en näsborre i taget. Han ställde sig upp på ostadiga ben och såg sig om efter sina skor. Sedan kom han ihåg.

Han gick sakta över dynerna mot den gamla bänken. Redan på avstånd kunde han se det bleka trät avteckna sig mot en mörkare fond av nyponbuskar. Det stod fortfarande fyra par skor på den väderbitna träskivan, men bredvid dem satt nu en katt med lysande ögon. Johannes vita sneakers låg i sanden nedanför.

”Hej, Smilla. Är du ute och spatserar.”

Katten spann och lyfte upp hakan för att Johannes skulle komma åt att klia. Försiktigt nafsade den honom i pekfingret.

”Aj! Du bet mig!”

Katten tittade på honom som om han förtjänat det, sedan strök den sig mot hans ben och vandrade vidare ut i natten.